

В І Д Г У К

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
Марцевої Людмили Андріївни на дисертацію
Можаровської Олени Едуардівни "Формування готовності до
професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у
коледжах технічного профілю" на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти

Професійна освіта – потужний фактор європейської інтеграції на засадах суверенітету й незалежності, процвітання й стійкого розвитку України. Реалізація сучасної моделі освіти в Україні передбачає підвищення ефективності системи професійної підготовки майбутнього фахівця, розробку державних стандартів, створення мережі ресурсних та інформаційних центрів, упровадження електронних освітніх ресурсів і комп'ютерно орієнтованих технологій навчання, професійного спілкування з діловими партнерами.

Сучасні проблеми, що виникають у галузі професійної підготовки, відрізняються новаторством і складністю. Перебудова системи професійної підготовки майбутніх фахівців відповідно до сучасних вимог на практиці означає глибокі зміни в цілях, змісті, формах і методах навчання, що призводить до необхідності змін у традиційній структурі системи підготовки студентів коледжів.

Як зазначено в дисертації, актуальним є визначення педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування конкурентоспроможних майбутніх фахівців з урахуванням специфіки формування необхідних компетенцій, розвитку професіоналізму відповідно до сучасних суспільних потреб, вимог виробництва, ринку праці та роботодавців. Мета дисертації О.Е. Можаровської полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, є актуальною та доцільною.

Ефективність формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування студентів технічних коледжів дисертантка розглядає як обов'язкову складову модернізації професійної підготовки, яка передбачає створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови, моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування, використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю.

Беззаперечною є **наукова новизна і теоретичне значення дослідження** одержаних результатів. Дисертанткою вперше визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю з використанням комунікативних тренінгів, методу case-study, моделювання іншомовних професійних ситуацій засобами ІКТ із застосуванням методу проектів і веб-квестів; розроблено модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Автором уточнено й конкретизовано поняття «готовність до професійно орієнтованого іншомовного спілкування»; компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Загалом, можна говорити й про **практичну значущість роботи**, яка полягає в розробленні та впровадженні в практику роботи коледжів технічного профілю інтерактивного кейса викладача іноземних мов щодо формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, створення мовного середовища та моделювання іншомовних професійних ситуацій у процесі навчання професійно орієнтованої іноземної мови, забезпеченні навчально-методичними засобами.

У першому розділі "Теоретичні засади готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного

профілю" проведено аналіз праць з проблеми формування готовності людини до професійно орієнтованого іншомовного спілкування, обґрунтовано проблему організації навчання професійно спрямованої іноземної мови, формування комунікативної іншомовної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю, розглянуто базові поняття дослідження «готовність до діяльності», «професійне спілкування», «професійна готовність», «професійно орієнтоване іншомовне спілкування».

Комплексне врахування вимог і положень наукових підходів до структурних елементів підготовки фахівця дозволив дисертантці виокремити систему взаємозалежних компонентів (мотиваційного, змістового, операційного та комунікативного).

Доведено, що готовність майбутнього фахівця до професійно орієнтованого іншомовного спілкування визначається комплексом взаємозалежних і взаємодіючих компонентів. Велика увага приділена критеріям сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування як сукупності сутнісних ознак, які дають можливість зробити висновки про стан сформованості готовності та мають певні показники (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-практичний). Для визначення сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування автор виділила три рівні: низький (емпіричний), середній (репродуктивний, елементарний) та високий (творчий), які дозволили визначити ефективність функціонування авторської моделі.

Заслужовує на увагу модель формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, яка дає можливість переходу студентів від низького до більш високого рівня, удосконаленню процесу іншомовної підготовки студентів коледжів. Модель охоплює педагогічні умови, компоненти, критерії та рівні сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного

профілю.

У *другому розділі* «Педагогічні умови формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю» реалізовано дослідницький підхід, що дозволив дисертантці обґрунтувати педагогічні умови, згідно з якими формування готовності студентів до професійно орієнтованого іншомовного спілкування буде ефективним, а саме: створення мовного середовища під час навчання професійно орієнтованої іноземної мови; моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування в процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування; використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації до професійно орієнтованого іншомовного спілкування в коледжах технічного профілю. Автор доводить, що основним завданням іншомовного навчання є навчання професійно орієнтованого спілкування, застосування інноваційних інтерактивних методів навчання (тренінги, ділові ігри, групові роботи, дискусії, дебати, метод проектів, веб-квести, метод кейс-стаді тощо).

Забезпечення конкурентоспроможності випускників коледжів відповідно до вимог ринку праці, на думку О.Е. Можаровської, потребує моделювання їх майбутньої професійної діяльності, яке дисертантка пропонує здійснювати з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Сучасною вимогою до випускника професійної освіти технічного профілю є його належна професійна компетентність, яка надалі має трансформуватися у високий професіоналізм. Тому професійно орієнтовану іншомовну підготовку неможливо уявити без супроводу ІКТ, які були використані для розроблення авторських електронних засобів навчання (мультимедійних додатків, аудіо- та відеоматеріалів, електронних навчально-методичних комплексів, веб-сайтів, викладацьких блогів, веб-квестів, блог-квестів, телекомунікаційних проектів тощо).

За останні роки система підготовки студентів у технічних коледжах

України неодноразово трансформувалася. Сучасне виробництво в Україні підтверджує затребуваність фахівців з високим рівнем професійно-практичної підготовки. Дисертантка розробила аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoword», особливістю якого є те, що кожне слово має зорове зображення на картинці та гіперпосилання, за допомогою якого студент може прослухати звучання слова. Окрім того, заслуговують на увагу розроблені проекти та веб-квести, які розширюють лексичний запас та розвивають навички професійного іншомовного спілкування студентів коледжу як важливий компонент формування загальної професійної компетентності майбутнього фахівця. Приділено увагу організації навчально-дослідницькій діяльності студентів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій викладачами іноземних мов у процесі оволодіння студентами іншомовного професійного спілкування, пошуку нових підходів і методів викладання.

Значний практичний досвід роботи Можаровської О.Е. у технічному коледжі дозволив обґрунтувати створення інтерактивного кейса викладача іноземної мови, надати рекомендації щодо використання проектних технологій та веб-квестів.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю» висвітлено організацію та етапи проведення експерименту, критеріально-діагностичний апарат вимірювання сформованості готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування студентів навчальних закладів технічного профілю.

Зміст автореферату є ідентичним змісту дисертації. У праці зроблено відповідні узагальнення й висновки, оформлено додатки, які можуть бути використані теоретиками і практиками професійної освіти.

Таким чином, дисертація, підготовлена О.Е. Можаровською, має беззаперечну наукову новизну; завдання, які в ній поставлені, реалізовані.

Дисертація ілюструється достатньою кількістю додатків, а побудова дисертації реалізує логіку розв'язання її завдань. Одержані наукові результати апробовані на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Авторські розробки методичних документів використовуються в освітньому процесі коледжів. Це підтверджується матеріалами досліджень та документами, поданими в додатках.

Незважаючи на позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, висловимо деякі побажання та зауваження:

1. На нашу думку, автор не приділила уваги аналізу ефективних тенденцій застосування ІКТ у професійно орієнтованому іншомовному спілкуванні майбутніх фахівців за кордоном. Роботу збагатили б висновки про те, яким чином використати зарубіжний досвід формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування та посилення мотивації навчання студентів у коледжах України.
2. Для збереження і удосконалення позитивного досвіду, що відповідає запитам суспільства, пошуку вирішення проблем і виправлення недоліків окремих елементів системи підготовки кваліфікованих кадрів, вважаємо, що доцільно було б надати порівняльний аналіз формування готовності до іншомовного спілкування фахівців середньої ланки, яких готують у коледжах технічного профілю та в професійно-технічних навчальних закладах відповідного профілю.
3. У роботі не відображено методичні пропозиції щодо підвищення педагогічної майстерності викладачів іноземної мови у процесі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців із застосуванням інноваційних інтерактивних методів навчання.
4. Методика професійно спрямованого іншомовного спілкування передбачає відповідне змістове наповнення. Тому, на наш погляд, потрібно було запропонувати методичні рекомендації для

викладачів коледжів, що враховували б інтегрований взаємозв'язок з професійно орієнтованими предметами, а також систему комп'ютерно-орієнтованих методів та системи завдань для засвоєння професійно орієнтованих знань на заняттях у коледжах.

5. У тексті дисертації трапляються мовностилістичні неточності, граматичні й технічні помилки.

Указані зауваження не применшують актуальності та значущості кандидатської дисертації, яка здійснена на належному науковому рівні та носить характер закінченого наукового дослідження.

Висновок. Дисертаційне дослідження Можаровської Олени Едуардівни, виконане на тему "Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю", на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, є самостійною, науковою працею, яка відповідає вимогам п.п. 9, 10, 12, 13, 14 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Можаровська Олена Едуардівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук, заступник
директора Вінницького регіонального
центру оцінювання якості освіти

Л.А. Марцева